

Sygn. akt XI Ns 120/18

POSTANOWIENIE

Dnia 23 maja 2018 r.

Sąd Rejonowy w Toruniu XI Wydział Cywilny w składzie:

PrzewodniczącySSR Magdalena Kirow-Kotas

P. A. N.

Po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 23 maja 2018 r. w T..

sprawy z wniosku

D. Z.

z udziałem

Z. G.

K. M.

S. G.

B. K.

D. R.

o stwierdzenie nabycia spadku po:

C. G.

I. stwierdza, że spadek po C. G.

zmarłej dnia 16 września 2017 r. w T.

mającej ostatnie zwykłe miejsce pobytu w T.

na podstawie testamentu własnoręcznego z lipca 2004r. otwartego i ogłoszonego w Sądzie Rejonowym w Toruniu w dniu 23 maja 2018r. w sprawie XI Ns 120/18

nabyli z dobrodziejstwem inwentarza: D. Z. (córka S. i C.) w 1/2 (jednej drugiej) części, B. K. i Z. G. (dzieci S. i C.), w 1/4 (jednej czwartej) części każde z nich,

II. ustala iż każdy uczestnik postępowania ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.

Sygn. akt XI Ns 120/18

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni D. Z. wniosła o stwierdzenie nabycia spadku po C. G., zmarłej 16 września 2017 roku, ostatnio przed śmiercią stale zamieszkałej w T.. Do wniosku dołączyła testament sporządzony przez spadkodawczynię w lipcu 2004 roku.

Ważności testamentu nie zakwestionował żaden z uczestników postępowania .

Sąd ustalił, co następuje:

C. G. zmarła 16 września 2017 roku w T.. W chwili śmierci była wdową. Miała piątkę dzieci : Z. G., D. Z., M. G., B. K. oraz J. G.. J. G. zmarł przed spadkodawczynią, pozostawił syna S. G.. M. G. zmarł przed spadkodawczynią, tj. w dniu 7 maja 2011 roku, pozostawił córki K. M. oraz D. R..

(dowód: odpis aktu zgonu C. G., k. 3, odpis aktu urodzenia Z. G. k. 4, odpis aktu małżeństwa D. Z. k. 5, odpis aktu urodzenia M. G. k. 6, odpis aktu małżeństwa B. K. k. 8, odpis aktu zgonu M. G. k. 9, zapewnienie spadkowe złożone przez wnioskodawczynię – protokół rozprawy z dnia 23 maja 2018 roku 00:01:57, k.44-45)

Spadkobiercy nie składali oświadczeń spadkowych, nie zrzekli się dziedziczenia, nie byli uznani za niegodnych dziedziczenia po C. G., nie toczyła się wcześniej sprawa o stwierdzenie nabycia spadku po niej (bezsporne).

C. G. pozostawiła testament, sporządzony własnoręcznie w lipca 2004 roku, w którym wskazała, iż mieszkanie położone w T. przy ulicy (...), stanowiące jej własność, powinno być po jej śmierci sprzedane, a uzyskane w ten sposób środki rozdzielone pomiędzy dzieci : B. A. (obecnie K.), D. Z., M. G. oraz Z. G., którzy mają otrzymać po 15 tysięcy zł. Opiekujące się nią córki mają podzielić się pieniędzmi po równo. Syn J. G. został w tym rozrządzeniu pominięty, ponieważ otrzymał spadek po dziadkach. Mieszkanie to stanowi jedyny element masy spadkowej.

(dowód: testament własnoręczny k. 10, zapewnienie spadkowe k. 44-45)

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów oraz zapewnienia spadkowego wnioskodawcy.

Zgodnie z art. 926 § 1 k.c. powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu. Pierwszeństwo ma dziedziczenie testamentowe, gdyż sporządzenie testamentu najdogłębniej wyraża wolę spadkodawcy. Spadkodawca może powołać do całości lub części spadku jedną lub kilka osób, może również powołać spadkobiercę testamentowego na wypadek, gdyby inna osoba powołana jako spadkobierca ustawowy lub testamentowy nie chciała lub nie mogła być spadkobiercą (podstawienie - art. 963 k.c.).

Stosownie do dyspozycji art. 670 k.p.c. Sąd spadku bada z urzędu, kto jest spadkobiercą. W szczególności bada, czy spadkodawca pozostawił testament, oraz wzywa do złożenia testamentu osobę, co do której będzie uprawdopodobnione, że testament u niej się znajduje. Jeżeli testament zostanie złożony, sąd dokona jego otwarcia i ogłoszenia. Do kognicji sądu spadku należy również ocena ważności testamentu. Po ustaleniu kręgu spadkobierców – ustawowych lub testamentowych – Sąd stwierdza nabycie przez nich spadku.

Zgodnie z art. 948 § 1 i 2 k.c. testament należy tak tłumaczyć, ażeby zapewnić możliwie najpełniejsze urzeczywistnienie woli spadkodawcy. Jeżeli testament może być tłumaczony rozmaicie, należy przyjąć taką wykładnię, która pozwala utrzymać rozrządzenia spadkodawcy w mocy i nadać im rozsądną treść. Interpretacja jest dopuszczalna jedynie wówczas, gdy sformułowania testamentu są niejasne i w żadnym wypadku nie może prowadzić do uzupełnienia rozrządzeń. Nakaz dążenia do ustalenia rzeczywistej woli spadkodawcy oznacza odejście od ogólnej zasady, przyjętej w art. 65 § 1 k.c., zgodnie z którą przy tłumaczeniu oświadczeń woli powinny być brane pod uwagę elementy obiektywne. Artykuł 948 § 1 k.c. zaś podkreśla konieczność sięgnięcia do elementów subiektywnych. Rzeczywistą wolę spadkodawcy należy ustalić z uwzględnieniem wszelkich okoliczności, które mogą być w tym pomocne (Elżbieta Skowrońska – Bocian, Kodeks cywilny. Komentarz. Tom VI. Spadki, WKP, 2017).

Natomiast na mocy art. 965 k.c. jeżeli spadkodawca powołał kilku spadkobierców testamentowych, a jeden z nich nie chce lub nie może być spadkobiercą, przeznaczony dla niego udział, w braku odmiennej woli spadkodawcy, przypada pozostałym spadkobiercom testamentowym w stosunku do przypadających im udziałów (przyrost). W tym zakresie dziedziczenie ustawowe jest wyłączone. Przyrost nie znajdzie zastosowania wtedy, gdy:

1) spadkodawca wyraźnie wyłączył jego działanie w testamencie (np. „w razie gdyby A nie chciał lub nie mógł dziedziczyć, jego część ma przyspaść spadkobiercom ustawowym”),

2) wola wyłączenia przyrostu zostaje ustalona w drodze interpretacji testamentu,

3) w testamencie powołany jest spadkobierca podstawiony (art. 963 k.c.) lub występuje podstawienie na mocy art. 964 k.c.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, podkreślić należy, iż – choć ważność testamentu sporządzonego przez spadkodawczynię nie budzi wątpliwości – jego treść nie była jasna. Testament zawiera m.in. rozrządzenie mówiące o tym, że dzieci spadkodawczyni, poza J. G., mają otrzymać po 15 tysięcy zł ze sprzedaży lokalu mieszkalnego opisanego w testamencie, a córki, „które opiekują i będą się opiekować aż do śmierci mojej podzielią się po równo”. Do śmierci C. G. opiekowała się nią D. Z.. Jeden ze spadkobierców testamentowych - M. G. zmarł przed spadkodawczynią – a więc nie może dziedziczyć, natomiast testament nie zawiera podstawienia – nie wskazano innego spadkobiercy na wypadek, gdyby osoba powołana jako spadkobierca testamentowy lub ustawowy nie chciał lub nie mógł dziedziczyć, wola wyłączenia przyrostu nie wynika również z interpretacji testamentu. W związku z tym córki M. G. nie mogą dziedziczyć po C. G. na podstawie sporządzonego przez nią testamentu z 2004 roku. Zgodnie z art. 965 k.c. przeznaczony dla M. G. udział, przypada pozostałym spadkobiercom testamentowym w stosunku do przypadających im udziałów.

Jak wspomniano powyżej, celem interpretacji testamentu jest objaśnienie sformułowań mieszczących się w testamencie, których dosłowne brzmienie nie jest jasne. Pomocne w ustaleniu woli testatora, w ocenie Sądu, mogą być ustalenia spadkobierców, którzy znali osobiście spadkodawczynię. Wszystkie strony zgodnie na rozprawie w dniu 23 maja 2018 roku wskazały, że jedyny składnik masy spadkowej, tj. lokal mieszkalny warty był w chwili sporządzania testamentu około 100.000 zł i do tej wartości odnosiły się w dalszych ustaleniach. Wolą zmarłej było, aby D. Z., B. K., Z. G. i M. G. otrzymali po 15.000 zł, zatem po 1/5 udziału, a reszta miała przyspaść dla córki(córek), która do śmierci zajmowała się spadkodawczynią. Strony zgodnie wskazały, że była to D. Z.. W wyniku przyrostu (po M. G.) wzrosły udziały D. Z., B. K. i Z. G.. Dalej strony uznały, że w świetle powyższego D. Z. miał przyspaść udział w wysokości 1/2 części całej masy spadkowej, z racji tego, iż przez ostatnie lata przed śmiercią opiekę nad matką sprawowała D. Z.. Interpretacja ta znajduje swe uzasadnienie w treści testamentu, gdyż spadkodawczyni chciała niejako „odwdziżyć się” osobie (osobom), które sprawować miały nad nią opiekę na starość.

W tym miejscu należy również podkreślić, iż w przypadku, gdy spadek przypada kilku spadkobiercom, udział każdego z nich określa się w ułamku. Stąd też Sąd nie mógł przyznać spadkobiercom testamentowym określonych przez spadkodawczynię kwot pieniężnych.

Mając powyższe na uwadze, zważywszy, iż jeden ze spadkobierców testamentowych nie może dziedziczyć, a przyrost nie został w żaden sposób wyłączony, oraz interpretując testament w sposób urzeczywistniający w możliwie największym stopniu wolę spadkodawczyni, Sąd stwierdził, iż spadek po C. G. na podstawie testamentu nabyli: D. Z. w 1/2 części oraz B. K. i Z. G. – w 1/4 części każde z nich, z dobrodziejstwem inwentarza, bowiem zgon nastąpił po wejściu w życie ustawy z dnia 20 marca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 539)

O kosztach orzeczono na podstawie art. 520 § 1 k.p.c.